

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Enheten för digital infrastruktur och säkerhet
Fi2023/01693

Frågor om dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, besvarar härmed frågorna från finansdepartementet gällande dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet.

Om Myndigheten för tillgängliga medier (MTM)

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, tillhör Kulturdepartementet. Myndighetens uppdrag är att vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgänglig läsning och tillhandahålla unika tjänster och produkter som möjliggör läsning för alla.

Hur kommer det sammantagna behovet av konnektivitet att se ut under de kommande åren?

Kostnaden för att vara i ett digitalt utanförskap är större nu än någonsin. I ett samhälle där alltmer sker online, från bankärenden till nyhetsläsning och krisinformation, är vikten av att kunna ta del av den digitala utvecklingen stor.

Behovet av konnektivitet har således aldrig varit viktigare än idag och MTM ser med oro på att andelen i digitalt utanförskap är större bland gruppen funktionsnedsatta än bland befolkningen i övrigt. Två procent av alla internetanvändare begränsar sitt användande av internet på grund av funktionsvariation och tio procent av internetanvändarna begränsas på grund av kostnader. Flera äldre användare, samt användare med funktionsvariation upplever också att tekniken i sig som ett hinder för att ta del av internet.¹ Statistiken ovan handlar om de användare som faktiskt använder internet. Sedan finns det en grupp som är i ett helt digitalt utanförskap.

Vilka delar av samhällsutvecklingen är viktiga att ta i beaktande?

Allt fler tjänster blir digitala. Att kunna identifiera sig online blir allt viktigare från allt från bank till vårdärenden. Att fler i samhället fortfarande inte har möjlighet att använda digitala identifieringstjänster gör att offentliga aktörer behöver

---

¹ Internetstiftelsen (2022), Svenskarna och internet, s. 45
<https://svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2022/10/internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2022.pdf>

tänka ett varv till kring i tjänsteutvecklingen för att fånga upp vilka grupper som faktiskt exkluderas då tjänster utformas.

Digitala vårdkontakter blir också alltmer digitala, vilket exempelvis blev tydligt under Covid-pandemin då exempelvis bokning av coronatest krävde digital identifiering. En tredjedel inom gruppen funktionsnedsatta saknar möjlighet idag att identifiera sig med e-legitimation.²

Det finns också alltmer material som idag endast tillgängliggörs online. För någon som har problem att ta sig online innebär detta att vi stänger ute folk från att ta del av avgörande samhällsinformation.

Vilka utmaningar finns för utvecklingen av den grundläggande infrastrukturen?

Det är viktigt att rätt stöd ges till rätt person. Att gruppboenden och äldreboende kopplas upp skapar bättre förutsättningar men det är också viktigt att användarna blir trygga och får det stöd som behövs så att de kan använda möjligheterna som kommer av ökad anslutningsgrad till internet. Det är också viktigt att fundera på hur stor digital kompetens personerna har som finns nära dessa personer och vilket stöd de kan utgöra.

I ett samhälle där det digitala också är normen ökar risken även för att det blir stigmatiserande att inte vara digital. Detta kan medföra effekter som gör att det är svårare att nå gruppen med främjandeinsatser.

Medie- och kommunikationskompetens är oerhört viktig samt förmågan att värdera information som tillgängliggörs. I takt med att mer information blir tillgänglig ökar också kraven på källkritik och möjligheten att värdera den information som en läsare exponeras för.

Att offentliga aktörer, i takt med att internet blir tillgängliga för fler, följer lagaren om digital tillgänglighet är viktigt men också att man skriver på ett sätt som är vårdat och begripligt samt gör en målgruppsanalys kring vilka delar av sin hemsida som behöver skrivas på exempelvis lättläst.

Vilka förutsättningar behöver vara uppfyllda för att möta behoven av konnektivitet?

Offentlig sektor behöver en bredare kunskap över tid kring personer som står utanför digitaliseringen. I uppföljningsarbetet av Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2019/02213) blir det tydligt att flera områden saknar indikatorer och mätpunkter som kan säga om samhället är på väg på rätt eller fel håll. Ett robust uppföljningssystem som går bortom antal uppkopplingar och anslutna behövs för att säkerställa att vi kan följa utvecklingen och att investeringarna faktiskt får effekt för hela samhället.

---

² PTS - Svenskarna med funktionsnedsättning och internet (2019), s. 9
https://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/pm/2020/internet/smfoi_2019_huvudrapport.pdf

Flera personer med funktionsnedsättning lever också en i en större ekonomisk utsatthet. MUCF:s rapport *Ung idag* visar på att personer ur gruppen funktionsnedsatta löper större risk att hamna utanför både jobb och studier.³ Att denna grupp har rätt förutsättningar (rätt till stöd mm) är viktigt för att försäkra oss om allas möjlighet att vara en del i samhället. Det är också så att ett digitalt utanförskap etableras i ung ålder och kvarstår ofta senare genom livet.⁴

Det är viktigt att undersöka frågor kopplat till hjälpmedel. Vad kan ses som *“basutrustning för ett skäligt leverne”*. Utrustningen som föreskrivs kan också variera mellan regioner. Finns det en lägre gräns för vad som får avses som acceptabelt? Tidigare har hjälpmedel ofta varit olika former av sÄrlösningar men ju mer universell utformning slår igenom desto mer blir hjälpmedlen vanliga produkter och tjänster såsom smarta telefoner m.m. Det är viktigt att offentlig sektor håller jämna steg vad gäller hjälpmedel jämfört med samhället i Övrigt.

Vad behöver olika aktörer bidra med?

Det är viktigt att frågan om konnektiviteten inte bara blir en teknisk fråga där läsare och användare glöms bort. Det är viktigt att offentliga aktörer för kontinuerlig dialog med dem som lever i ett digitalt utanförskap för att förstå vilket stöd som behövs för att de ska kunna ta steget och bli digitala.

Frågor kopplat till hjälpmedelsförsörjning är här intressanta att ta i beaktande för att se till att nödvändigt stöd föreskrivs från hjälpmedelscentraler.

---

³ MUCF (2023) *Ung idag*, s. 55

<file:///C:/Users/DAFR/Downloads/UngIdag%202023%20webb.pdf>

⁴ PTS - Svenskarna med funktionsnedsättning och internet (2019), s. 9

https://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/pm/2020/internet/smfoi_2019_huvudrapport.pdf